

PROGRAMLI TEFTİŞLERE İLİŞKİN BİLGİLER

Programlı teftişler, “risk esaslı”, “işkolu/sektör esaslı” veya “alan esaslı” olarak planlanmakta, teftişlerde “en kötü işletmeler, çalışma şartları ve sektörler” üzerinde odaklanılmakta, teftiş sırasında ise işyerlerindeki öncelikli riskler ve öncelikli hedef gruplar üzerinde durulmaktadır.

Programlanmış teftişler belirli bir ön hazırlık, planlama, izleme ve değerlendirme içerisinde yürürlüğe konularak denetimlerin kapsamı ve hedefleri doğrultusunda sosyal tarafların sürece dâhil edilmesi, eğitim, bilinçlendirme faaliyetleri yürütülmesi nedeniyle önleme amacına hizmet eden teftiş faaliyetleri niteliğindedir.

Temel yaklaşım; ahenk içerisinde düzenlenmiş, güvenlik kültürü üzerine oturtulmuş bir çalışma hayatının ekonomik ve sosyal yaşama katkı sağlayacağından hareketle, sosyal tarafların bilinçlendirilmesi ve çalışma hayatının sorunları üzerine farkındalık arttıracak faaliyetlere ağırlık verilmesidir. Söz konusu temel yaklaşım ve öncelikler çerçevesinde rehberlik ve yol göstericiliği esas alan önleyici nitelikteki riskli alan ve sektörlerle yönelik programlandırılmış teftişler belirlenen amaç ve hedeflere ulaşmak için en önemli araç olarak kullanılmaktadır. 2019 yılında ise Başkanlığımızca, rehberlik faaliyetlerine ağırlık verilmiştir.

Ancak, 2018 yılında başlanılmasına rağmen 2019 yılı içerisinde devam eden ve tamamlanan programlı teftişlere ilişkin bilgiler aşağıda sunulmaktadır.

A-) İŞİN YÜRÜTÜMÜ YÖNÜNDEN

1) Yapı, Bilişim ve Zincir Market İşyerlerine Yönelik Programlı Teftiş:

Yapı, Bilişim ve Zincir Market İşyerlerine Yönelik Programlı Teftişler; Ankara, İstanbul ve İzmir Grup Başkanlıkları tarafından; Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Gaziantep, Kocaeli, Konya, Muğla, Mersin, Malatya, Trabzon, Tokat, İstanbul ve İzmir illerinde 10 işverenliğe ait merkez, şube/mağaza veya depo işyerlerinde gerçekleştirilmiş olup, bu programlı teftişte 8 müfettiş görevlendirilmiştir.

Belirlenen Teftiş Konuları:

- Günlük ve haftalık yasal sınırlar üzerinde çalışma,
- Ücretlerin sözleşmelerde belirtilen şekilde, tam ve zamanında ödenmemesi,
- Hafta tatili gününde çalışma yaptırılması,
- Ücretlerin zamanında ödenmemesi,
- Kısmi süreli çalışan işçilerin yasal haklarının eksik ya da hiç kullandırılmaması/ödenmemesi,
- Yasal sınırın üzerinde fazla çalışmalar yaptırılması,
- Ara dinlenmesi ve yıllık ücretli izin sürelerine uyulmaması,
- Kadın işçilerle ilgili özel düzenlemelere dikkat edilmemesi,
- Kayıtdışılık,
- 4857/7'nci maddesine aykırı geçici iş ilişkisi düzenlemesi.

Öncelikli Risk Grubu:

- Kadın işçiler,
- Kısmi süreli çalışan işçiler,
- Geçici iş ilişkisi kapsamında çalışanlar.

Programlı teftiş sonucunda:

- Bu programlı teftiş kapsamında; **7** işverenliğe ait toplam **2.644** şube/mağaza veya depo işyerine ulaşılmıştır.
- Teftişi yapılan işveren kuruluşlarında **36.283** erkek, **19.986** kadın işçi olmak üzere toplam **56.269** işçiye ulaşılmıştır.
- İşçilere iş sözleşmelerinden ve tabi oldukları mevzuat hükümlerinden kaynaklanan alacaklarına ilişkin olarak toplam **23.545.020,13 TL (Brüt)** ödeme yaptırılmıştır.
- Bu teftişler sonucunda kamuya yapılan ödeme tutarı ise **4.704.169,06 TL'si** vergi, **9.083.143,83 TL'si** sigorta primi olmak üzere toplam **13.787.312,89 TL'dir**.
- Yapılan denetimler sonucunda **2** işveren kuruluşa toplam **5.233.891 TL** idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

2) Özel İstihdam Bürolarının Programlı Teftişi:

Özel İstihdam Bürolarının Programlı Teftişi öncelikli olarak Ankara, İstanbul, İzmir ve Antalya illerinde yürütülmüş olup, bununla birlikte bu iller dışından faaliyet gösteren mesleki geçici iş ilişkisi kurma yetkisi olan özel istihdam büroları da programlı teftiş kapsamına alınmıştır. Bu programlı teftişte **8** müfettiş görevlendirilmiştir.

Belirlenen Teftiş Konuları:

Programlı teftişin konuları, 4904 sayılı Kanununun 17, 18 ve 19'uncu maddeleri ile 4857 sayılı İş Kanunu'nun 7'inci maddesi, Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği ile Özel İstihdam Büroları Genelgesi (2016/1) kapsamında olup aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

A) Özel İstihdam Bürolarında;

- a. Özel istihdam bürosu açmaya yetkili kişilerin özelliklerinin mevzuata uygunluğu,
- b. Özel istihdam bürolarında çalıştırılacak nitelikli personelin ilgili Yönetmelikte belirtilen koşulları taşıması,
- c. Temsile yetkili kişilerin, bulunması gerekli koşulları taşıması,
- d. Şirketlerin kuruluş sözleşmelerindeki değişikliklerin Kuruma bildirilmesi, gerçek kişilerin esnaf odasına kayıtlı olması,
- e. İş arayanlardan ücret alınmaması,
- f. İzin belgesinin büroda asılı olması,
- g. Yabancı ülkelerde yapılan işe yerleştirmelerin Kuruma onaylatılması,
- h. İstatistik verilerin gerçeğe uygun düzenlenmesi,

- i. İş ve işçi bulma aracılık, işgücü piyasası ile istihdam ve insan kaynaklarına yönelik hizmetleri yürütme ve mesleki eğitim düzenleme dışında başka faaliyetlerde bulunulmaması,
- j. Kuruluşta gerekli teminatın verilmesi,
- k. İş arayanlardan aracılık faaliyeti kapsamında ve aracılık faaliyetine yönelik olarak düzenleyecekleri eğitimlerden menfaat temin edilmemesi ve hizmet bedeli alınmaması,
- l. Geçici iş ilişkisi kurup kurmadığı,
- m. Hukuka ve yasalara aykırı yazılı ve sözlü anlaşmaların yapılmaması.

B) Mesleki Geçici İş İlişkisi Kurma İzni Alan Özel İstihdam Bürolarında;

- a. Geçici iş ilişkisinin geçici işçi sağlama sözleşmesi ile kurulup kurulmadığı,
- b. Geçici iş ilişkisinin mevzuatta sayılan haller ve süreler kapsamında kurulup kurulmadığı,
- c. Kurumdan izin almadan yurtdışına işçi gönderip göndermediği,
- d. Geçici iş ilişkisinde işveren olma sıfatıyla yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği,
- e. Geçici işçi ile sözleşme yapılıp yapılmadığı.
- f. Çalışma izni bulunmayan yabancı uyruklu kişilere yönelik aracılık faaliyeti kapsamında danışmanlık ve işe yönlendire hizmeti yapılıp yapılmadığı,
- g. Geçici iş ilişkisi ile çalıştırılacak işçilerden aracılık faaliyeti kapsamında ve aracılık faaliyetine yönelik olarak düzenleyecekleri eğitimlerden menfaat temin edilmediği ve hizmet bedeli alınıp alınmadığı.

C) Geçici İş İlişkisi Kurulan İşyerinde ve Çalıştırılan Geçici İşçi ile ilgili olarak;

- a. Geçici işçi çalıştırma koşullarını taşıyıp taşımadığı,
- b. Geçici işçi ile aynı işi yapan daimi işçi arasında eşit işlem yapıp yapmadığı,
- c. Özel istihdam bürosunun geçici işçilerin ücretinin ödendiğini gösteren belgeleri aylık olarak geçici işçi çalıştıran işverene ibraz edip etmediği.

Programlı teftiş sonucunda:

- Bu programlı teftiş kapsamında; **79** özel istihdam bürosu denetlenmiştir. Denetlenen özel istihdam bürosu ve şube sayısı ise toplam **96**'dır.
- Teftişi yapılan işyerlerinde **1.788** erkek, **2.473** kadın işçi olmak üzere toplam **4.261** işçiye ulaşılmıştır.
- Yapılan teftişler sonucunda **12 özel istihdam bürosu** hakkında toplam **442.114 TL** idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

B- İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNÜNDEN

1) Sanayi Bölgelerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Teftişler; Ocak-Mart aylarında; 51 ilde 382 müfettiş tarafından yürütülmüştür.

Belirlenen Teftiş Konuları

Sanayi bölgelerinde;

- İş ekipmanlarında güvenlik
- Kimyasal maddelerle çalışmalarda güvenlik
- Yangın, parlama ve patlama

risklerini kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2019 yılında **1** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerinde **19** kadın, **27** erkek olmak üzere toplam **46** çalışana ulaşılmıştır.
- İşveren hakkında önerilen idari para cezası miktarı **2.866** TL'dir.
- 2019 yılında tamamlanan teftişte **35 adet mevzuata aykırı husus** tespit edilmiş, bu hususlardan **34'ü** teftiş süresince **giderilmiştir**. Sonuç olarak **iyileştirme oranı % 97,14'dür**.

2) Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Teftişler; Nisan-Aralık aylarında; 56 ilde 250 müfettiş tarafından yürütülmüştür.

Belirlenen Teftiş Konuları

Metal sektöründe 6331 Sayılı Kanun ve İlgili Yönetmelikler (Mesleki eğitim hariç) ile ilgili riskleri kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2019 yılında **131** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerlerinde; **647** kadın, **4.212** erkek ve **1** genç çalışan olmak üzere toplam **4.860** çalışana ve **5** çırak ile **75** stajyere ulaşılmıştır.
- **14 işveren** hakkında toplam uygulanan idari para cezası miktarı **126.009 TL**'dir. Ayrıca **1** işyerinde **işin durdurulması** yönünde kanaat bildirilmiştir.
- 2019 yılında tamamlanan teftişlerde **2596 adet mevzuata aykırı husus** tespit edilmiş, bu hususlardan **2546'sı** teftiş süresince **giderilmiştir**. Söz konusu teftişler sonucunda tespit edilen **iyileştirme oranı % 98,07'dir**.

3) Kimya Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Teftişler; Nisan-Aralık aylarında; 52 ilde 184 müfettiş tarafından yürütülmüştür.

Belirlenen Teftiş Konuları

Kimya sektöründe 6331 Sayılı Kanun ve İlgili Yönetmelikler (Mesleki eğitim hariç) ile ilgili riskleri kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2019 yılında **83** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- **435** kadın, **3.259** erkek olmak üzere toplam **3.694** çalışana ve **8** stajyere ulaşılmıştır.
- **20 işveren** hakkında toplam uygulanan idari para cezası miktarı **218.025 TL**'dir.
- 2019 yılında tamamlanan teftişlerde **2500 adet mevzuata aykırı husus** tespit edilmiş, bu hususlardan **2451'i** teftiş süresince **giderilmiştir**. Söz konusu teftişler sonucunda tespit edilen **iyileştirme oranı % 98,04'dür**.

4) Tekstil Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Teftişler; Nisan-Aralık aylarında; 53 ilde 158 müfettiş tarafından yürütülmüştür.

Belirlenen Teftiş Konuları

Tekstil sektöründe 6331 Sayılı Kanun ve İlgili Yönetmelikler (Mesleki eğitim hariç) ile ilgili riskleri kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2019 yılında **10** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerlerinde **572** kadın, **541** erkek olmak üzere toplam **1.113** çalışana ve **4** stajyere ulaşılmıştır.
- **5 işveren** hakkında toplam uygulanan idari para cezası miktarı **65.144 TL**'dir.
- 2019 yılında tamamlanan teftişlerde **240 adet mevzuata aykırı husus** tespit edilmiş, bu hususlardan **225'i** teftiş süresince **giderilmiştir**. Söz konusu teftişler sonucunda tespit edilen **iyileştirme oranı % 93,75'tir**.

5) Termik Santrallerde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Teftişler; Nisan-Aralık aylarında; 11 ilde 6 müfettiş tarafından yürütülmüştür.

Belirlenen Teftiş Konuları

Termik Santrallerde İş Ekipmanları, Yangın, Parlama, Patlama, Kimyasallar, Elektrik, Kişisel Koruyucular, İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri, Yüksek Gerilimde Çalışanların EKAT Belgesi, Bakım-Onarım Kısımında Çalışanların Mesleki Eğitimleri, Tozla Mücadele, Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik hükümleri ile ilgili riskleri kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2019 yılında **7** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- **100** kadın, **3.028** erkek olmak üzere toplam **3.128** çalışana ve **21** stajyere ulaşılmıştır.
- **5 işveren hakkında** toplam uygulanan idari para cezası miktarı **543.349 TL**'dir.
- 2019 yılında tamamlanan teftişlerde **198 adet mevzuata aykırı husus** tespit edilmiş, bu hususlardan **188'i** teftiş süresince **giderilmiştir. İyileştirme oranı % 94,95'tir.**

6) Yapı Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Teftişler; Nisan-Aralık ayları arasında; 51 ilde 89 müfettiş tarafından yürütülmüştür.

Belirlenen Teftiş Konuları

Yapı sektöründe aşağıda belirtilen risklere göre teftişler yapılmıştır;

- Yüksekte çalışma,
- İSG organizasyonu,
- Geçici iş ekipmanları,
- Malzeme düşme riski,
- Elektrikle temas ile ilgili riskler,
- Yangın, parlama, patlama ile ilgili riskler,
- Barınma ve dinlenme yerleri.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2019 yılında **14** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerlerinde **15** kadın, **359** erkek olmak üzere toplam **374** çalışana ulaşılmıştır.
- **3 işveren hakkında** toplam uygulanan idari para cezası miktarı **120.516 TL**'dir.
- 2019 yılında tamamlanan teftişlerde **198 adet mevzuata aykırı husus** tespit edilmiş, bu hususlardan **178'i** teftiş süresince **giderilmiştir. İyileştirme oranı % 89,90'dır.**

8) Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Teftişler; Şubat-Aralık aylarında; 54 ilde 115 müfettiş tarafından yürütülmüştür.

Belirlenen Teftiş Konuları

Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği hükümleri, Sağlık Raporları ve İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri riskleri kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2019 yılında **4** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerlerinde **4** kadın, **349** erkek olmak üzere toplam **353** çalışana ulaşılmıştır.
- 2019 yılında teftişi tamamlanan işyerlerinde herhangi bir idari yaptırım önerilmemiştir.
- Bu teftişlerde 17 adet mevzuata aykırı husus tespit edilmiş, bu hususlardan 17'si teftiş süresince giderilmiştir. Söz konusu teftişler sonucunda tespit edilen iyileştirme oranı; % 100'dür.